

Тарылгысыз микроб / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Medisina, Satiriki hekaýalar
написано kitapcy | 23 января, 2025
Тарылгысыз микроб / satiriki hekaýa

TAPYLGYSYZ MIKROB

Şindi bir gezegem dişi ýyrşarmadyk professor assistentleridir medik-studentleriň bir toparyny yzyna tirkäp, palata girdi. Göz keselleri bölümine müdirlik edýän professor öz zabunlygy, tekepbirligi hemem dikdüşdülige bilen medisinaň meşhur wekiline däl-de, birinji jahan urşunyň generalyna meňzeýärdi. Ony göreniň howy basylýardy. Studentlerdir assistentler-ä beýlede dursun, kärdeşleri-de ondan üzňeräk bolanlaryny kem görmeýärdiler. Ýöne onuň medisina älemindeki abraýy şeksizdi. Ol medisina we ylym baradaky halkara jemgyýetleriň aglabasynda agzada durýardy. Onuň ylmy işleri we açyşlary oftalmologiyada möhüm orny eýeleýärdi.

Ol palatadaky näsaglaryň başujunda dem salym säginýärdi-de, aňry gidýärdi. Assistentlerdir wraçlaryň oňa sorag bermäge batyrgaýlyk edip bilýäni ýokdy.

– Bu näsag golaýda geldimi?

– Hawa, jenap professor, öten agşam geldi... – diýip, çepdäki assistent jogap berdi.

– Oňa näme bolýar?

– Keseli şindi anyklanylanok. Iki gözüne-de şikes ýetipdir. Kellesiniň agyrysy aýrylmaýamyş.

Agyrydan ýaña düwdük bolup ýatan näsagyň iriňläp, çişen bäbenegine çala nazar aýlan professor dodagyny sähel gymyldatdy:

– Häzir, jenap professor...

Professoryň ümüne düşüş ýumuşoglanlary onuň näsagyň gözünden nem alyp, derrew dernew geçirmegi haýyş edýändigini aňdylar.

Iki assistent näsagyň gözünden akýan iriňli suwuklykdan alyp,

professora görkezdi. Professor mikroskopyň üstüne eglip, ep-esli eglendi. Ahyry başyny galdyranda, onuň ýüzi-gözi ýylgyryp durdy. Assistentlerdir wraçlar haýran galdylar. Olaryň nijeme ýyllar bäri, professoryň ýylgyranyny ilkinji gezek görüp duruşlarydy. Professor tekjedäki galyň kitaplaryň birnäçesini aldy-da, olaryň sahypalaryny ýekän-ýekän, agdaryşdyryp başlady. Okap durşuna: "Hä, hawa... hümm..." – diýip, öz ýanyndan bir zat-bir zatt samraýardy. Soň ol ýanynda irikgä bolup duran Bir ýerde durup bilmän, mikrob ýumuşoglanlaryna:

– Meniň beýleki kärdeşlerimem çagyryň. Goý, studentlerem gelsin – diýdi.

Otag ber-başagaý bolup ýördi.

– Kärdeşler! – diýip, ol studentlerdir assistentler ýaş wraçlardyr studentlerden doldy. Ozalky tutuksy professoryň ýüzi-gözi gülüp durdy. Ol eý görýän oýunjagy eline berlen çaga ýaly begenýärdi. yň daşynda e ýüzlendi – Bagtymyz çüwdi... Biçak şowly açyş etdik. Bize iňňän üýtgeşik, tapylgysyz mikroby ýüze çykarmak başartdy. Bu juda seýrek hadysa... Göz wraçlarynyň köpüsi ony gören däldir, görmezem... Siziň bagtyňyz getirdi. Bu seýrek duşýan hadysa bilen student wagtyňyz tanyşdyňyz... Bu keseli döredýän mikrob million, hatda baş-on million näsagda bir gezek duşýar...

Professor hoş bolup, elini owkalaýardy. Zol-zol "Tapylgysyz mikrob" diýip gaýtalaýardy.

– Men bu mikroby ömrümde ikinji sapa synlaýaryn. Ony maňa şindi assistentkäm, Parižde öz professorym görkezipdi... Bir afrikaly şu kesel bilen kesellän ekeni... Eger şu mikrob düşenden soň kyrk sekiz sagadyň dowamynda zyýansyzlandyrylmasa, adam kör bolýar. Göz damarjyklary ölenden soň, agyry kipaýlar. Derrew işe girişmek gerek. Näsagyň kellesi haçan agyryp başlapdyr?

– Düýn ertir. Keselhana bolsa gije getirdiler...

– Äh-äh! Diýmek, onda biziň ygtyýarymyzda ýigrimi dört sagat galypdyr. Şondan soň göz görmeden galar... Näsag häzir eýmenç agyryny başdan geçirýän bolmaly... Mikroblar häzir başyna gören ýaly köpelip, beýniniň görüş merkezine hüjüm edýär. Onuň dokumalaryny hatardan çykarýar. Häzir gezek-gezegine

mikroskobyň ýanyna geliň-de, mikroblary synlaň. Assistentlerdir studentler mikroskobyň üstüne eglip, mikroby öwrenmäge girişdiler. Professor bolsa tanyş wraçlaryna telefon edip, özüne miýesser eden şowlulyk hakynda habar bermäge başlady. Ol, hamana, buşluk habary bar ýaly tolgunýardy.

– Gadyrdan... ajaýyp zat... Beýle zady synlamak hemişe miýesser edip duranok... Hawa... Diýmek, onda sizem heniz duşmansyňyz-da... Bu iňňän seýrek närese. Türkiýede ony gören wraç onçakly kän dämikä diýýän. Men häzir juda tolgunýan. Professional bilesigelijilik-dä...

Ol trubkany asdy-da, töweregindäkilere ýüzlendi:

– Gördüňizmi? Edil aýdyşym ýalydyr. Heniz gabat gelmändirler. Tanymal wraç diýjeksiňiz weli, şu mikrobyň nämedigini bilenoklar.

Professor bir ýerlere jaň edýärdi. Medisina jemgyýetine, wraçlaryň assosiasiyasyna habar berýärdi. "Bu mikrob howada derrew ölýär. Hawa, ýaşap bilenok... Şonuň üçinem bu kesel ýokanç däl. Ýogsa, ähli adam kör bolardy... Onuň tapylgysyzlygyny diýsene" diýýärdi.

Ol bu mikroby täsin gudrat ýaly arzylaýardy, altyn-kümüş ýaly aýaýardy. Onuň ölüp, ýok bolup gitmezligi üçin elinden gelenini edýärdi. Tolgunmadan ýaña, naharlanmagy-da ýadyndan çykardy. Assistentlerem dem-dynç alman işlediler. Olaryň ikisi mikrobyň müň esse ulaldylan suratyny çekmelidi. Beýleki ikisi studentleriň kömegi bilen bu tapylgysyz mikrob üçin ýaramly şert döretmegiň aladasyny edýärdi. Ony öldürmän saklamak, dürli ýagdaýlarda – her hili gyzgynlykdaky kislotada, aşgarda, çorbada tejribe geçirmek üçin gerekdi.

Şol gün keselhananyň göz keselleri bölümünde hiç kimiň mikrobdan başga zada eli degmedi. Şepagat uýalarynyň, ýara saraýanlaryň, hatda jaý süpürýänleriň hem işi ýetdi. Keselhana gurlaly bári beýle başagaýlygy görmändi. Beýleki bölümleriň wraçlary-da tapylgysyz mikrob hakynda eşiden batlaryna, göz keselleri bölümüne haýdaşyp geldiler. Beýle seýrek mikrobly jaýa girmegem täsin ahyry. Şol arzuw beýleki keselhanalaryň wraçlaryny-da şu ýere getirdi.

Gijäniň bir mahalyna çenli hiç kim öýüne gaýtmady. Hemme kişi

professorlaryň ertirki leksiýalaryny taýýarlamagyň ugrunda boldy. Uzyn gije göz keselleri hakyndaky dünýäniň medisina edebiýatynda möhüm orny eýelemeli we täsin derňewleriň başyny başlamaly ylmy habaryň üstünde işlän professor daňa golaý öýüne gaýtdy. Tapylgysyz mikrob hakyndaky pikir ony gysgajyk düýşünde-de erkine goýmady. Jahan ýagtylan badyna, ýene keselhana geldi. Mikrobyň özüni alyp barşy nähilikä? Esasan hem synag etmäge ýetişmelidi, mikrobyň gözden daşarda-da ýaşap, ýaýrap biljegini-bilmejegini kesgitlemelidi. Hawa. Mikrob ýaşabam, ýaýrabam bilýär ekeni.

Professor otagyň içinde uçaýjak bolýardy. Her kime bir ýakymly söz aýtmaga çalyşýardy. Ýara sarayan zenanlar bilen degişýärdem. Mejlisler zalyna tanymal alymlaryň aglabasy ýygnanypdy. Olar professoryň leksiýasyny hezil edip diňlediler.

Professor bu täsin hadysa hakynda daşary ýurtlardaky kärdeşleridir halypalalaryna-da habar berdi.

Göz keselleri bölümi hakykatdan-da dünýä ähmiýetli ylmy merkeze öwrüldi.

Iş dowam edýärdi. Üç assistent täze döwrä düşen halka şekilli mikrobyň keşbini üýtgedil, dartylandygyny gördi. Olar begençlerinden ýaña gapyny-zady kakman, professoryň kabinetine kürsöp girdiler. Gören zatlaryny oňa gürrüň berdiler.

– Hemmeleri çagyryň – diýip, alym barmagyny şarkyldatdy.

Otag ýene wraçlardan doldy. Professor ýörite kitap taýýarlamakçy bolýandygyny habar berdi. Ol birden sagyndy-da:

– Hassanyň haly neneň? – diýip sorady.

Bejerýän wraç:

– Agyrasy aýryldy – diýdi.

– O nähili?

– Ol kör boldy.

Professor göwnühoş ýylgyrdy.

– Ajaýyp. Eger kyrk sekiz sagadyň dowamynda mikrob zyýansyzlandyrylmasa, agyrynyň aýrylyp, näsagyň kör boljakdygyny aýtdym gerek... Agyrynyň iki gün ozap başlanandygyny göz önünde tutsak, näsag şu gün görmek ukybyndan mahrum bolmalydy. Şeýle dälmi?

- Hawa – diýip, assistent jogap berdi.
- Bu ýerde hiç hili ýalňyşlyk bolup bilmez, meniň gadyrdanlarym... Ýlmyň ýüňsagal etmejekdigini aýtdym ahyry. Professor, assistentlerdir studentler ylmy derňewlere gaýtadan girişmek üçin, göz keselleri bölüminiň laboratoriyasyna tarap şadyýan gadam urdular.

Eziz NESIN,
türk ýazyjysy.

Rusçadan terjime eden: Atamyrat ORAZLYÝEW.

Satiriki hekaýalar